

reidend werk te doen, waartoe door samenspreking tusschen deskundigen een resultaat kan worden geboren, dat voor vele jaren als definitief kan gelden.

In elk geval zal men moeten toestemmen, dat de nieuwe vertaling ook in dezen vorm reeds op menig punt verheldering aanbrengt.

Aan den lust om nog meer uit deze vertaling van de Psalmen aan te halen, moeten we weerstand bieden.

Voor ons doel is dit genoeg.

Een oude twistappel.

Een twistappel, reeds meer dan veertig jaren oud, die vóór elf jaren op de Synode van Den Haag het laatst werd opgeborgen, is thans weer te voorschijn gehaald.

Wij bedoelen het promotierecht der Theologische School.

Zouden wij onze perzusteren, voorzover zij zich met deze zaak nog niet inlieten, in overweging mogen geven dien appel niet verder te laten doorrollen?

O.i. zouden zij daarmee handelen in het belang van de rust en den vrede der kerken.

Er is nu waarlijk al onrust genoeg.

Mocht deze kwestie in den kerkelijken weg aan de orde worden gesteld, dan zou daardoor natuurlijk de situatie veranderen.

Nog niet aanvaard.

In een paar bladen kon men lezen, dat onze uitnodiging tot debat over het onwetenschappelijke van het geloof aan het spreken van de slang door den heer A. L. van Melle, die een brochure deed verschijnen onder den titel „De slang in het Paradijs”, is aanvaard.

Mogen wij er even op attenderen, dat dit inderdaad niet het geval is?

Blijkbaar is men vergeten in welke bewoordingen en uit welke motieven wij deze uitnodiging deden uitgaan.

Laat mij daarom door het herdrukken van de eerste zinsneden uit het desbetreffende artikel uit nog eens in de herinnering mogen terugroepen.

Wij schreven dan in ons nummer van 11 September j.l.:

„Door meer dan één werd het odium van onwetenschappelijkheid gelegd op hen, die aannemen, dat de slang in het Paradijs werkelijk heeft gesproken.

„Nu staat ware wetenschap bij den Gereformeerde hoog aangeschreven.

„Het zal hem daarom sterk interesseeren, wat van de zijde der wetenschap tegen het geloof aan het spreken van de slang kan worden ingebracht.

„Totnogtoe stelde men zich tevreden met luider stem het vonnis der onwetenschappelijkheid daarover uit te spreken.

„Doch het bewijs bleef achterwege.

„Wij noodigen dan ook die bladen, die daarin tegenover ons staan vriendelijk uit tot een pers-debat.

„Laten zij het stringent wetenschappelijk bewijs leveren, dat de slang in het Paradijs niet kan gesproken hebben of althans niet gesproken heeft.

„Wie in naam der wetenschap het woord voert, mag hier toch niet in gebreke blijven.”

Hieruit blijkt dus ten duidelijkste, dat onze uitnodiging gericht was tot hen, die op wetenschappelijke gronden het spreken van de slang in het Paradijs uitgesloten achten.

Tot hen, die meenen, dat wetenschappelijkheid en het aannemen, dat de slang in het Paradijs als medium van den Satan metterdaad gesproken heeft, niet met elkander verdragen.

Tot heden heeft echter geen enkel man van wetenschap onze uitnodiging aangenomen.

Zij, die eerst bovengenoemd gevoelen als onwetenschappelijk veroordeelden, zwegen in alle talen.

En nu meenen we den heer Van Melle geen onrecht te doen, wanneer wij zeggen, dat zijn bestrijding allerminst een wetenschappelijk karakter draagt.

Toch was het ons daarom te doen.

Wij eeren het in den heer Van Melle, dat, waar de mannen van wetenschap in gebreke bleven, hij de poging waagde.

Het is verre van ons, dat wij van uit de hoogte op zijn poging zouden neerzien.

Integendeel, wij willen hem gaarne antwoorden.

Als de ruimte in ons blad het even toelaat, hopen we dit reeds in het volgende nummer te doen.

Mits slechts van te voren vast sta, dat wij zijn brochure niet als een voldoende aan onze uitnodiging kunnen beschouwen.

Iemand oordeelde: deze uitnodiging kan niet worden aanvaard, want wetenschappelijk kan nooit worden bewezen, dat de slang niet heeft gesproken.

Goed!

Maar laten zij, die eerst het brandijzer van onwetenschappelijkheid gloeiend maakten, dit dan thans openlijk bekennen.

Dan kunnen wij daaruit onze konklusies trekken.

Dan mogen wij op grond daarvan konstatieren,

dat men met zijn beschuldiging van onwetenschappelijkheid voorbarig is geweest.

Dat men zijn onwaarsachtige kwalifikatie terugneemt.

Dat hierover althans eenstemmigheid is verkregen: het geloof aan de sprekende slang maakt niet onwetenschappelijk.

— Toch geen voorproef?

Naar men weet is er een adres naar de Generale Synode ontworpen, waarin onder meer staat, dat de exegese der Schrift den invloed der geloovige wetenschap heeft te ondergaan.

Tevergeefs hebben velen zich afgevraagd, wat dit toch beteekenen kon.

Daarover behoeft toch niet naar de Generale Synode geschreven?

Daarover is men het onder ons toch eens?

Hoe komt men erbij dit aan de kwestie-Geelkerken vast te haken?

Er zijn immers werken van onze wetenschappelijke mannen met de vleet te noemen, waaruit deze idee ongemeen sterker naar voren treedt dan uit wat Dr Geelkerken totnogtoe schreef. Wij gelooven Dr G. geheel in zijn waarde te laten, wanneer wij beweren, dat hij zich op dit gebied tot heden toe, voorzover dit uit zijn schriftelijken arbeid blijkt, niet bewoog.

Vandaar, dat bedoeld adres als in raadselen spreekt.

Een geloovige wetenschap, d.i. een wetenschap, die zich buigt voor het Woord Gods als de hoogste, de onfeilbare autoriteit in het kenleven en wier onderzoekers van harte de belijdenis der kerk, in dit geval de Gereformeerde belijdenis, omhelzen en die ook laten doorwerken in hun wetenschappelijken arbeid, kan nooit gevaar voor de exegese opleveren.

Zij heeft juist onschatbare diensten aan de wetenschap der Schriftverklaring te bieden.

Hoe kan, om maar eens iets te noemen, de studie van de Grieksche en Semitische taalwetenschap niet bevruchtend op de exegese werken! Dwaas zou het zijn die hulp af te slaan.

Maar voorzover ons bekend is, gebeurt dit ook niet.

Wat bedoelt dan het adres?

Heeft het misschien een verdere strekking?

In elk geval hopen we niet, dat wij het artikel dat C. J. van der Horst (niet als ingezonden stuk „buiten verantwoordelijkheid van de Redaktie”, maar onder „Kerkelijk Leven”) in de „Overtoomsche Kerkbode” van 6 Dec. j.l. plaatste, onder den titel „De slang der theologen”, als een voorproef van den invloed der wetenschap op de exegese moet dienen.

Indien wij wel zijn ingelicht is de schrijver zelf een verdienstelijk wetenschappelijk werker.

Maar de theologen moeten het bij hem ontgelden. Men oordeele:

Dus volgens een aantal predikanten en volgens 11 hooggeleerden in de Theologie wordt er in Gen. 3 bedoeld een echte, werkelijke slang, een geschild, schuifelend, zissend reptiel, een van die dieren, die door de zoölogen tot de klasse der Ophidia gerekend worden. Welke slang het was, doet er niet toe, waarschijnlijk is het een boomslang geweest, de een of andere Dendrophis, in de tropen zeer algemeen. Maar in elk geval staat het volgens deze theologen vast, dat het een echte, werkelijke slang geweest is.

Nu wil ik er over zwijgen, dat die slang spreken kon. Dat is ook volgens de theologen iets buitengewoons, iets abnormaals geweest, dat slechts één keer is voorgekomen; hoewel een zoöloog een langgerekte, pootloze, geschildte wezen, dat in staat is om te spreken, allicht niet een slang zou noemen. Maar wat er in Genesis 3 als het normale over die „werkelijke” slang wordt medegedeeld, wil ik eens nader onder de oogen zien.

In Genesis 3:1 lezen we „de slang was listiger dan alle dieren des velds”. Nu behoort ook een werkelijke slang tot de dieren des velds, zoodat, indien het hier werkelijk ging over een werkelijke slang, er zou moeten staan „dan alle andere dieren des velds”. Maar volgens de theologen is het een werkelijke slang geweest. Elke zoöloog en ieder, die maar eenigszins met het doen en laten van slangen en andere dieren op de hoogte is, zal er zeker niet mee instemmen om een slang listiger dan alle andere dieren te noemen. Het verhaal, dat een slang haar prooi hypnotiseert en deze, door schrik verlamd, zich niet roeren of bewegen kan, is ten eenenmale onjuist. Integendeel ziet een muis of konijn, of welk ander dier dan ook, in dat langzaam voortschuifelende wezen niets kwaads; ze kijken er hoogstens nieuwsgierig eens naar of komen wat dicht bij om zoo een bewegende tak eens goed te bezien, maar verder gaan ze gewoon hun gang, totdat de slang vlak bij is, plotseling met wijd geopenden bek op het arme dier afschiet en dan is het te laat. Vergelijk hiermede nu eens hoe een katachtige roofdier zijn prooi besluitigt; geluidloos, tegen den wind in, voorzichtig dekking zoekend achter elke kleine onoffenheid van het terrein, met moeite zijn ongeduld bedwingend, en toch wachtend tot het juiste oogenblik om toe te springen gekomen is.

Maar misschien willen de theologen zoo een onschuldig er uit ziende slang juist daarom listig noemen, omdat achter dit onschuldig uiterlijk haar ware venijnige aard verborgen is. Maar dan zijn er behalve de slangen nog vele andere dieren des velds, die even listig zijn. Daar is b.v. de zeeduivel; weliswaar een visch, die dus misschien niet tot de dieren des velds gerekend moet worden, al wordt het in Genesis 3 zeker wel zoo bedoeld, maar een

zeeduivel past zoo goed in dit verband. Een groote visch is het met een sterk afgeplat lichaam, die lui en traag op den bodem van de zee ligt en dant totaal onzichtbaar is. Alleen op den kop zit aan een langen dunnen steel een vlaggetje, dat door het dier langzaam heen en weer bewogen wordt. Een angeloos vischje ziet het, denkt een lekker hapje te vinden en, nauwelijks raakt het het vlaggetje aan, of plotseling gaat een geweldige bek open, waarin het vischje verdwijnt. En kalm wiegelt het vlaggetje weer voort. Een listig dier zoo een zeeduivel!

Doch genoeg over de listigheid van de slang.

Genoeg ook om 's schrijvers beloop in deze kwestie te leeren kennen.

Indien de slang in Gen. 3:1 bedoeld een werkelijke slang ware geweest, dan had er volgens hem niet moeten staan: „De slang was listiger dan alle dieren des velds”, maar: „de slang was listiger dan alle andere dieren des velds”.

Och, dat hij zich, vóór hij zich op het voor hem glibberige pad der exegese waagde, verzocht had te mogen leunen op den arm van een deskundig theoloog.

Want hoe verklaart hij dan met zulk een hermeneutiek een tekst als Num. 12:3: „Doch de man Gods was zeer zachtmoedig, meer dan alle menschen, die op den aardbodem waren?”

Indien hij konsekwent wil zijn, moet hij redeneren: Mozes is geen mensch geweest. Anders had er moeten staan: „zeer zachtmoedig, meer dan alle andere menschen, die op den aardbodem waren”. En al wordt hij „man” Gods genoemd, dit behoeft nog geen aanwijzing te zijn, dat hij mensch was. Want engelen worden in de Schrift ook wel „mensen” geheeten, zie Gen. 18:2, Zach. 7:8, 10. Daarom moet Mozes een bovenaardsch wezen geweest zijn.

Wat dunkt u van zulk een exegese?

Voorts werpt de schrijver zoölogisch licht over de listigheid van de slang.

Gaarne nemen we aan, dat hij een autoriteit is op dit terrein.

Maar als hij nu zijn zoölogische kennis op de exegese gaat toepassen, glijdt hij opnieuw uit.

Immers, er staat niet, dat de slang listiger is dan alle dieren des velds, maar dat zij het was.

Het is een van de groote fouten van de hedendaagsche natuurwetenschap, dat zij het verleden te zeer meet met den maatstaf van het heden, dat zij over het geheel veel te weinig ruimte laat voor geheel andere bestaansvoorwaarden in de grijze oudheid en dat zij zoo niet geheel, dan toch te veel de ontzaglijke katastrofe, door den zondeval veroorzaakt, pro memorie uittrekt.

En nu is het juist de wensch van ons Gereformeerde volk, dat de geloovige natuurwetenschap daartegen positie kiest.

Wij onderstellen van harte, dat ook de schrijver aan dien wensch zal willen tegemoetkomen.

Toch kan niet ontkend, dat hij zich op dit ééne punt althans aan den groep der hedendaagsche natuurwetenschap nog niet genoeg heeft onttrokken.

Is hij bij machte uit te maken of de slang als gevolg van de zonde misschien niet zeer veel van haar vroegere listigheid heeft verloren?

Ook werpt de schrijver in dat artikel nog dezelfde bedenkingen op omtrent het „stof zult gij eten” en „het zaad der slang” als Balthasar Bekker reeds deed, over wien we op een andere plaats in dit nummer schreven.

Dit mane tot groote bedachtzaamheid.

— De brochure van Prof. Ridderbos.

Als men zich krachtens zijn plicht heeft moeten verdiepen in polemieken, is het een verademing de brochure van Prof. Dr. J. Ridderbos te lezen over „Het Verloren Paradijs”.

Men komt voor een oogenblik eens in een andere sfeer.

Omtrent de bedoeling van zijn brochure zegt de hoogleeraar zelf: „Het zal wellicht sommige lezers teleurstellen, aan anderen ook een gevoel van verruiming geven, wanneer ik voorts begin met te verklaren, dat deze bladzijden wel met het oog op de gerezen moeilijkheden zijn geschreven, maar niet over die moeilijkheden zelf handelen. Datgene, waartoe ik mij gedrongen heb gevoeld, is het wagen van een poging om voor sommigen eenig meerder licht te verspreiden aangaande de strekking en betekenis der hoofdstukken, waarom het hier gaat”.

De eigenlijke kwestie-Geelkerken blijft dus buiten beschouwing.

In het tweede hoofdstuk bespreekt Prof. Ridderbos de „verschillende meeningen” over het Paradijs-verhaal: de „eenvoudig-historische”, de naturalistische of moderne, de symboliserende en allegoriserende.

In het derde hoofdstuk over „Heilige Schrift en Wetenschap” verklaart hij, dat wij ons „gaarne, ook voor het recht verstaan der Schrift, door de voortgaande ontdekkingen der wetenschap (moeten) laten onderrichten”, maar dat dit allerminst wil „zeggen, dat we aan de wetenschap zouden mogen toelaten, over de Schrift en over ons Schriftgeloof heerschappij te voeren”.

Vervolgens handhaaft hij in het vierde hoofdstuk het Paradijsverhaal als een historisch getuigenis en bespreekt hij in het vijfde verschillende bijzonderheden, terwijl hij in het zesde waarschuwt tegen een verkeerd beginsel van Schriftverklaring.

Onder de bijlagen bevindt zich er ook een over „andere opvattingen aangaande de slang bij Gereformeerde auteurs”.